

Katedra psychologie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Oponentský posudek   **PhDr. Lidmila Valentová, CSc.**
Autorka BP: **Jana Chládková**
Název BP: **Genderová analýza výsledků SORAD**
Vedoucí BP: **PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.**

Výběr tématu bakalářské práce poukazuje na tvůrčí přístup k pojetí bakalářské práce.

Autorka analyzuje výsledky sociometrických ratingových dotazníků SORAD z padesáti tříd ZŠ a SŠ, které realizovali učitelé výchovní poradci v roce 2012-2014.

Kvantitativní a kvalitativní zpracování diagnostických údajů sleduje genderová specifika z hlediska věkových skupin, genderového složení tříd a pozic žákyň a žáků podle vlivu a oblíbenosti.

V teoretické části autorka začíná tématem vývoje jedince z genderového pohledu, pak přechází k tématu školní třída s důrazem na sociální strukturu třídy a uzavírá tématem gender ve škole. Teoretické zpracování je zejména zaměřeno na seznámení se základními konturami a termíny.

Text teoretické části je promyšleně strukturován a logicky uspořádán, vzhledem k širokému záběru zvolených témat však není prostor pro komplexnější objasnění jednotlivých konceptů. Pozitivně hodnotím snahu autorky hledat shody a rozdíly u prezentovaných přístupů k diagnostice třídy (Petrušek, Hrabal st., Říčan)

Studentka prokazuje samostatnost v práci s odborným textem, převážně pracuje s primárními literárními zdroji. Ze seznamu literatury je zřejmé, že studovala vhodně zvolenou odbornou literaturu k tématu bakalářské práce. Bibliografie obsahuje 26 titulů včetně tří zahraničních zdrojů. Teoretická část bakalářské práce tvoří kvalitní rámec pro výzkumné šetření v její druhé části.

V empirické části autorka realizuje sekundární genderovou analýzu padesáti tříd rozdělených do tří věkových skupin.

Badatelský postup je popsán v šesté kapitole (s. 40- 42).

Autorka si definovala tři okruhy výzkumných otázek (viz s. 39):

Analyzuje, zda věkové odlišnosti mají vliv na soudržnost třídy a na vztahy mezi dívčími a chlapeckými skupinami. Dále realizuje kvalitativní analýzu slovních výpovědí žáků ve snaze charakterizovat osobní projevy žákyň a žáků, kteří jsou ve třídě okrajově zařazení a nejméně oblíbení.

V kapitole 7. na 43 stranách (7.1.-7. 7.) autorka interpretuje získané diagnostické údaje.

Systematicky nás v přehledných tabulkách seznamuje s výsledky SORADU ve třech sledovaných věkových kategoriích. Pracuje s průměrem hodnocení třídních indexů vlivu a oblíbenosti a směrodatnou odchylkou. V kapitole 6.1. podrobněji popisuje postupy práce s daty a statistické metody- Wicxonův test, Kruskal-Wallisův test.

Oceňuji časovou náročnost vyhodnocování komplexu údajů. Domnívám se však, že výzkumné otázky mohly být směřovány pouze k prvním dvěma oblastem, ale chápu zájem autorky zjistit i osobní charakteristiky žáků (dívek i chlapců), kteří jsou ve třídě opomíjeni a zůstávají na pozici Omegy. Kapitulu 8. - shrnutí výsledků i diskuzi považuji za velmi kvalitní základ k dalšímu výzkumu významu genderu ve škole a v třídních skupinách.

Otázky k zamyšlení a diskuzi:

V teoretické části autorka často cituje informace od autorky Karstenové. Zajímalo by mne, zda jsou uvedené názory výzkumně ověřeny nebo přejaty z jiné odborné literatury; jako příklad uvádím ze str. 21 „...první rodičovské zkušenosti přinášejí nesoulad a konflikty...“.

Str. 19 - třetí odstavec: Popisované role genderu platí zřejmě nejvíce v západním civilizačním okruhu. Odlišnosti v pojetí genderových rolí se promítají do české školy s příchodem žáků-cizinců; setkala se autorka s odbornou literaturou k dané problematice?

Kap. 7.1.1. Skupinová obliba: autorka precizně interpretuje získané statistické údaje a dochází k závěru, že rozdíly ve skupinové oblíbě lze přisuzovat spíše věku než genderovému složení tříd. Domnívám se, že lze vzít v úvahu i společně strávený čas. Odborné školy mají vysoké procento praxí, dělí se na skupiny složené i z různých tříd a tento fakt se může projevit nejen v oblíbě, ale i ve vlivu.

Kap. 8.3.: Charakteristiky okrajově umístěných žáků je téma, které by mělo být více výzkumně zpracováno. Z textu je zřejmé, že rozhodující není gender, ale osobní charakteristiky dospívajících. Přesto by mne zajímalo, v jakém poměru jsou obě pohlaví zastoupena mezi odmítanými žáky.

Str. 88 (poslední odstavec): třída se silným napětím mezi dívčí a chlapeckou skupinou. Lze hledat i jiné interpretace nízké koheze této třídy.

Například: dívčí skupina - ale i chlapecká - má jistě své „sociometrické hvězdy“, které však spolu neumějí komunikovat; důvody mohou být v osobních vlastnostech „vůdců“, v historii vývoje třídy aj.

V diskusi k empirickým zjištěním autorka systematicky shrnuje ověřené výsledky k jednotlivým výzkumným otázkám a poctivě se snaží o porovnání s teorií. Možná bylo vhodnější více vztahovat diskuzi k jednotlivým tabulkám a zpřehlednit tak interpretaci zajímavých poznatků. V závěru diskuze je citlivě uvedena osobní reflexe autorky k empirické části práce.

Bakalářská práce je velmi svědomitě zpracována a je zajímavým příspěvkem k tématu role genderu ve vzdělávání, ale i ke školní praxi – vedení školních tříd na ZŠ, SŠ.

Bakalářská práce Jany Chládkové splňuje po obsahové i formální stránce parametry odborného textu, navrhuji hodnocení: